

LLEYDA NOVA

SETMANARI REPUBLICÀ NACIONALISTA

SUSCRIPCIONS

S'admeten en lo KIOSKO LUX, Plassa de la Paheria.

: : : Un trimestre: UNA PESSETA : : :

Nombre solt 5 céntims

Veurà la llum tots los dissaptes

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer del Relotjer, 4

Tota la correspondencia al Director.—No s'admeten treballs anònims ni s'retornan los originals.

Lo triomf de Sabadell

La Solidaritat catalana ha triomfat de nou. Sabadell fou teatre, lo diumenje prop passat, de una lluyta interessantíssima; y'ls resultats de aquesta lluyta, no han pogut esser, pera nosaltres, mes falaguers y consoladors.

Allí mateix, en aquella localitat hont, mesos enrera, hi celebràren les colles d' en Lerroux, una gira aparatosa, mena de recompte de les forses pròpies, passejant, cridaneres y provocatives, pels carrers de la fabril població, lo que creyan elles absoluta é indiscutible opnipotencia seva, allí mateix, Solidaritat Catalana ha sigut vitorejada per segon cop; y en aquesta hermosíssima, patriòtica *reincidencia*, els émul del lerrouxisme hi han trovat un nou desengany, una nova decepció que poden sumar á les moltes que trovarán en los seus romiatjes d' aixalabrament, mentres, cegos en la seva idolatria, no s'adonguin de que, posats fron á fron de les reivindicacions catalanes, no fan altre paper que'l que fa lo pobre foll quan escup al sol, apedrega al mar ó reta, irat, al vent y á la tempesta.

En la llarga lluyta qu' hem de mantindre fins á conseguir l'entronisació definitiva dels principis nostres, podrá succuhir que, incidentalment, lo lerrouxisme obtinga alguna que altra petita victoria. Aixó es inevitable. Sota'l penó alsat pels que segueixen a' en Lerroux, se hi han acoplat, en comunitat d' odis, tots els enemichs del resorgiment de la nostra personalitat, els curulls de despit, el cridares, els inepes; y tota aquesta gent, sumada ab les desferres del caciquisme dinástich, no despreciarán ocasió pera combátrens á sanch y foch, pera intentar aniquilar-nos, valentse pera assolir la seva empresa de tota mena d'armes, per indignes é injustificades que semblin. Pero, á la llarga, malgrat los esforços del enemich, hem de triomfar y triomfarém nosaltres; nosaltres qu' hem encarnat llogicament los nostres ideals polítichs y patriòtichs en fets reals y positius, en lo modo d' esser y de sentir del nostre poble; nosaltres que lluny de seguir follament les petjades de un ídol, sempre odiós, obehím, serenament als vibrants impulsos de la pròpia idea, y que preferim lo triomf de una rassa tota á la histérica entronisació de una búida personalitat. Podrá lo lerrouxisme, guanyar de una manera aparent, quan, com succuhí la jornada del 13 a Barcelona, s'acoplin una série de circumstancies que, per etsar y sols per etsar, resultin favorables á ell, pero sobre aquestos triomfs inestables, ocasionals, conquerits ab forses heterogéneis, sense altre denominador comú que l'odi, may, absolutament may, ha de construhirshi res de profitós y de trascendental y que valgui la pena d' esser escrit en les banderes de combat pels homes convenuts y deceditos y sérios.

Porta Solidaritat Catalana l'alt ventatje de haver set inspirada per

una aspiració grant y pura y generosa, y no tant facilment son destruits los ideals quan á la condició de la seva oportuna exponantiat hi poden afegir les condicions inmillorables de la bondat seva. Per aixó l'arbre marcit en la jebrada del 13 a Barcelona, ha reflorit de nou en la primaveral jornada de Sabadell, donant á entendre qu' es sava pura la que porta en lo seu sí, sava forta y fecondanta que florirá y granará aviat les nostres aspiracions, y que creix, encara, y's multiplica á les sacudides exaltades de la ventolera enemiga.

Un altre diputat solidari portará al Parlament Espanyol la veu serena y exigidora de la nostra Catalunya. Nou testimoni de les nostres aspiracions, reforará ab la seva acció l'obra ardua y patriòtica dels demés representants de Solidaritat Catalana; y ab ells lluitant y ab ells convivint en comunitat indestructible de principis, será una nova garantia pera'l mes pròxim triomf dels nostres ideals.—X.

Realitat notoria

El Imparcial, *El País* y altres diaris madrilenys se declaren ferits y defraudats de la aprovació en el Congrés de la reforma del réjim local y per l'actitut tranzigent y tranquila presa aquets darrers dies per en Moret.

Els aludits diaris inserten articles y fan manifestacions en absolut desacord ab la realitat y ab la raó. Suposen destruíta per en Maura, ab el consentiment den Moret, l'intangibilitat d' Espanya. Afirmen la supeditació dels partits de govern á l'egoisme de Catalunya. Arriben á l'insensata indicació de que es un fet positiu, no solament la desautorisació den Sol y Ortega y els lerrouxistes, sinó ademés el triomf del nacionalisme.

Aquesta campanya periodística posa en evidencia la radical incapacitat dels diaris que la sustenten. Els homes que la fan ignoren l'història espanyola, l'evolució del món, les institucions que regeixen en els pobles civilisats, la gran llissó dels sigles. Y així, tancats en un raquític horitzó, agens a les experiencies de la vida, reclusos en una mentalitat atávica, no tenen cap dret a agitar ni a influir en l'opinió, a la qual no aporten idees vives y vigents ni un patrimoni espiritual estimable.

Per aixó ha fet bé en Moret refusant la tutela y la direcció política dels diaris madrilenys que volien monopolisar-lo. Li imposaven una actitut temeraria. L'allunyaven del poder d'una manera lamentable. L'obligaven a la més boja intransigència conformista y unitaria. Llensantlo brutalment contra l'esperit de Catalunya, mil vegades més fort que l'estol dels seus enemichs, l'entregaven als catalans rebels a la seva patria, al grupu sectari y morbós que viu entre nosaltres, an aquesta demagogia inepta que pertorba l'ascensió social catalana.

En Moret sab proc bé que ab la llei den Maura no triomfa'l nacionalisme de Catalunya. La nova llei es lleument descentralisadora, no autonomista; conté una possible delegació de l'Estat, no'l dret propi de les regions històriques; afirma'l predomini y l'acció del Parlament y del Govern, negant en conseqüencia a la Regió funcions privatives y poders autonòmics.

Quan s'implanti la llei maurista, seguirá Catalunya sotmesa al Poder central. Necessitará molts trámits pera arribar a constiuirse. Si pot constiuirse, careixerá de facultats polítiques, socials y econòmiques. Haurá de lograr el «placet» del Govern y de les Corts pera la realisació de qualsevol fi, per insignificant que sigui. No podrá resoldre'ls problemes de la seva llengua, del seu dret civil, de la seva població, del seu procés evolutiu, del seu govern interior, de la seva renaixensa ineludible. No será árbitre ni autònoma absolutament en cap funció ni en cap negoci. Tindrà sempre en peu la menassa de la disolució, l'execució de la pena de mort que al seu albir decretí contra ella'l Consell de ministres.

Aquesta mena d'autonomies no s'estila a Alemanya, ni a Suïssa, ni a les colonies angleses, ni als Estats Units, ni al restant de la lliure América. Y per aixó la nostra Catalunya no

's pot declarar satisfeta, com un poble masell y esclau, ab un rémin que li refusa funcions de llibertat colectiva, ab una reforma que constitueix una ficció deplorable, ab una llei que ratifica l'omnipotencia de l'Estat.

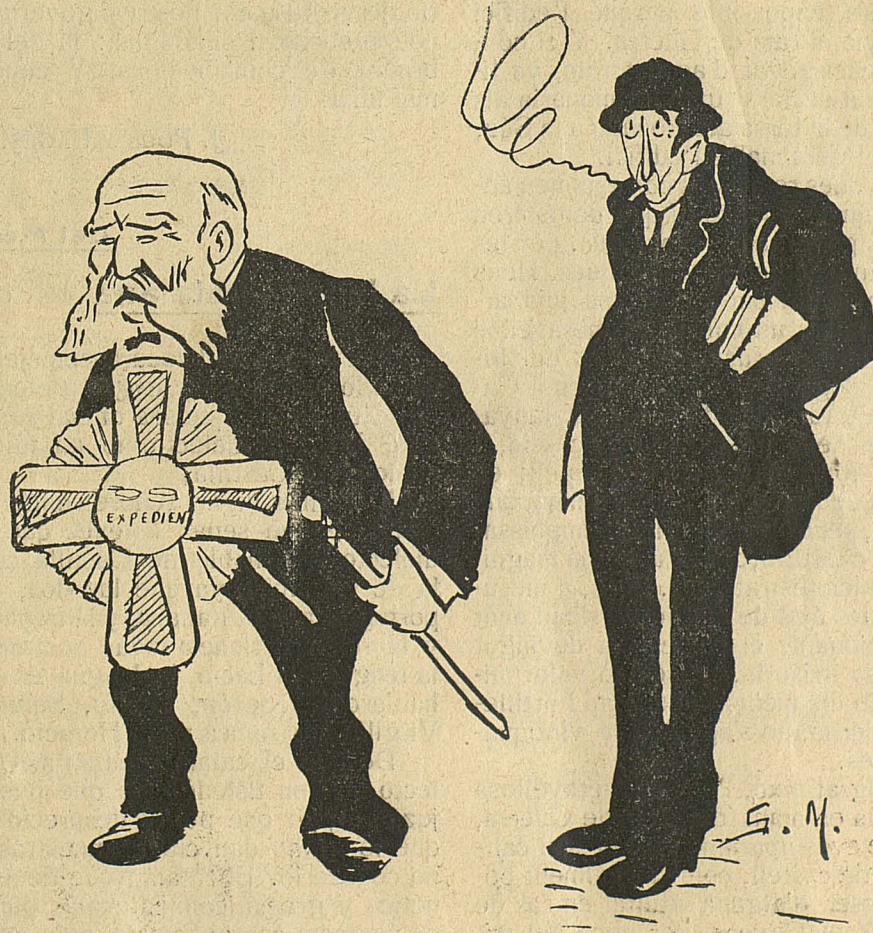
Nosaltres declarém altament que l'obra den Maura no es nacionalista ni autonomista. No hi ha en ella ni la nostra patria ni la nostra llibertat. No atenúa absolutament en res substancial la centralisació. No'ns dona cap poder, cap forsa, cap facultad que encarnin una vida civilisada. No'ns regoneix ni la nostra existencia natural ni'ls drets lligitims y històrics del nostre poble.

Catalunya seria un pés mort de l'història, un moment passatger de l'evolució, un esforç perdut en el procés de la vida, si mereixés y consentís lo que li concedeix y li imposa la llei den Maura. Seria un organisme administratiu, un satélit de l'Estat, un reflexe de la centralisació, un succedani del poder central. Estaría sacrificada a un réjim absolutista y fracassat. Perdria tota vitalitat colectiva, immanent en el seu cós social. Convertida per la llei en ineficás pera la civilisació, la seva llengua, el seu dret y la seva ànima nacional deixarien d'esser veicol de idees, forses vives de l'ascensió humana, patrimoni de l'avenir.

Per aixó nosaltres, lluny d'estimar agotades les nostres aspiracions nacio-

NOTA DE LA SEMANA

VIA-CRUCIS

EL SEMINARISTA: Tant temps qu' estudio pera agafar una creu..... parroquial, y vosté tant grossa que la porta!
EN COSTA: Mes grossa la porta Lleyda, de aguantarme á mi!

nalistes treballarém ardidament per realisarles. Procurarém que Catalunya's constitueixi, demanant per ella'l màxim de serveis que en Maura otorga. Agotada la nova llei, demanarém pera Catalunya intangibilitat, fins de civilització, poders autonòmics, tot quant imposa la seva vitalitat colectiva.

Serém en l'avenir, com avui, homes de llibertat y nacionalistes convensuts. Voldrém sempre forses de civilització al servei de la nostra patria. Aspirarém en tot temps a fer efectiu el procés de la nostra personalitat social, a realisar el nostre paper en la vida y en el món, a crear, com els demás pobles, el propi destí. Enrobustint y aixecant el nostre ideal patriòtic, anirém difundintlo en la nostra multitut, realisantlo ab la nostra acció persistent y indefinida.

En Maura, com els diaris madrilenys, no vol acceptar llealment aquesta creació genial y intangible de la naturalesa que respón al nom de Catalunya. Però aquesta contrarietat no pot inquietarnos, convensuts com estem de que es un fet permanent y indestructible la patria nostra. Perqué totes les impugnacions que, avui com ahir y demà com avui, formulin contra nosaltres els representants dels prejudicis y dels atavismes de l'organització centralista fracassada y xorca, no podran desviar ni impedir el triomf de Catalunya, socialment irresistible.

Ab l'obra den Maura s'inaugura una mesquina descentralització, cabalment dirigida a fer abortar el nacionalisme y l'autonomia. Però es evident que en l'avenir han de triomfar, ab Catalunya, les idees de triomf y llibertat, de nacionalisme y autonomisme ara com ara cobides y sacrificades. Perqué l'ànima nacional catalana no es, felisment, ni un accident tranzitori de l'evolució, ni un moment efímer de l'història.

J. LLUHI Y RISSECH.

PRO LLEIDA

Dies passats, en Moles demaná al Congrés que la Seu de Lleida, avui convertida en caserna d'infanteria, fos desallotjada pels soldats y declarada monument nacional. El ministre de Instrucció pública respongué que la cosa era impossible perquè l'edifici pertanyia al ram de Guerra. Y el conseller encarregat d'aquest ram, va limitar-se a declarar que recomanaria als quefes de la forsa acantonada a la Séu, que no fessin malbé l'edifici.

Les dues respostes corresponen admirablement a l'incuria que demostren tots els governants espanyols, per les coses intel·lectuals y artístiques. Heus aquí un monument que es una joia arquitectònica, un compendi meravellós de l'evolució artística que va del bisantí a l'ogival, una cosa única a Catalunya y raríssima fora de Catalunya. Després de la guerra de Successió, l'iglesia fou convertida en castell; en aquella época, el fet tenia realment una excusa, per trobar-se l'iglesia emplaçada dalt d'unturó, constituint una magnífica posició estratègica. Però, a mesura que les arts de la guerra s'han anat perfeccionant, el castell ha devingut una cosa irrisoria, sense cap valor militar. Ab els medis que té avui l'artilleria moderna, no s'aguantaria vintiquatre hores.

Malgrat aixó, l'iglesia meravellosa continúa en mans del ram de Guerra, ab les seves apariencies y el seu calificatiu de castell, com si realment pogués ésser d'alguna utilitat en cas de lluita. Y el Govern, per boca del ministre d'Instrucció pública, d'aquest ministre que hauria d'ésser el primer y

més zelós defensor del nostre patrimoni artístic, ab gest de Pilat rentantsen les mans, exclama indiferent: Senyors, no podem ferhi res; l'edifici pertany al ram de Guerra y aixó'ns priva de poderlo declarar monument nacional, com el diputat per Lleida demana.

De manera que, pera allotjar unes quantes centenes de soldats, sense altra interès ni altra servitut d'ordre superior, la meravellosa catedral ha de quedar eternament en la seva actual degradació, partida per sostres y per embans en una serie de quadres, y sols accessible per favor, per gracia especial, a la contemplació dels admiradors de les coses belles.

Es que no hi ha manera, aquí, ont se gasten tants diners en coses inútils, de treure d'un recó dels pressupostos les mils pessetes necessaries pera construir una nova caserna y redimir de la seva llastimosa servitut la magnífica Séu lleidatana? La vergonya hauria d'enorgir les galtes dels governants que regategen pera una obra com aquesta un punyat de pessetes y en cambi tiren a l'aigua doscents milions, pera donarse'l gust de jugar a vaixells ab un simulacre de marina.

En tot altre país que no fos aquest desgraciadíssim Estat espanyol, l'iniciativa den Moles hauria trobat la ferma cooperació governamental. Perque a tot arreu, la primera preocupació dels governants, es la de conservar y fomentar la riquesa de la colectivitat que regeixen. Y un monument com la Séu lleidatana, no es sols una riquesa artística, una reliquia de temps anteriors, que tots el pobles tenen interès y orgull en conservar, com titol patrimonial de noblesa, sinó que la seva possessió's converteix en una font de riquesa material pera la localitat ont se troben.

Si Lleida tingués la seva catedral vella manunitida de l'actual servitut, si una discreta restauració permetés apreciar la bellesa de les seves línies; si fos de lliure accés, per estar convertida en museu, cosa fàcil, en comptes d'ésser allotjament de soldats com ara, foren innombrables els forasters que atrauria d'un cop de l'any o l'altre'l renom de les seves meravelles, y la vida lleidatana'n tocara materialment els beneficis.

Mes el Govern no se'n preocupa d'aixó. Qné li fa que'ls turistes visiten o no una capital de provincia? En qüestió de visites, els nostres governants no's preocupen sinó d'una: la del cobrador de contribucions. Y aquesta mai falla.

J. PONS Y PAGÉS.

Del Mestre

La lengua catalana

¿Ha visto usted locura semejante? dicen los unitarios: pues ¿no pretenden los catalanistas que sea oficial su lengua? Un mal dialecto, no un idioma como el de Castilla.

En primer lugar, señores unitarios, conviene que sepan ustedes que tan dialecto es el habla de Castilla como la de Cataluña, ya que las dos, y la portuguesa, y la italiana, y la francesa, y la rumana, tienen todas por madre la lengua del Lacio, la lengua en que hablaron Cicerón, Tácito, Salustio, Virgilio y el nunca viejo Horacio.

De que el catalán sea un mal dialecto no son ustedes los que pueden juzgarlo, ya que por el desprecio con que lo tratan dan claras muestras de no conocerlo. El catalán que tiene fonética y gramaticalmente más puntos de contacto con el francés que con el castellano, es enérgico, abundante en voces, apto para la poesía, flexible, de

fácil expresión para los más difíciles conceptos.

En la historia de la literatura de Castilla, sepan ustedes que tiene Cataluña pocas y poco brillantes páginas, y hoy que escribe en su habla cuenta, no sólo buenos prosistas, sino también esclarecidos poetas. Uno hay que escribe en catalán y en castellano; sus *Tragedias* y sus *Pirineos*, compuestas en catalán, valen infinitamente más que sus poesías castellanas. En lengua alguna se escribe mejor que en la materna, si de muy joven no se ha abandonado la tierra en que se ha nacido.

Ni ¿quién no ama la lengua que aprendió de los labios de su madre? Cuando Europa descubrió y ocupó la tierra de América, había allí lenguas madres y lenguas derivadas, algunas ya muy perfectas. Llevámosles objetos é ideas que no conocían; y en vez de adoptar las voces con que nosotros las expresábamos, buscaban en su lengua ya palabras ya frases con que traducirlas. En nuestras mismas naciones bien claramente revela ese amor al hablar de nuestros progenitores la resistencia que oponemos á la adopción de extrañas voces.

Queremos, sin embargo, prescindir de esas consideraciones. Aconseja el buen gobierno el uso oficial de las lenguas regionales. ¿Puede darse nada más ilógico que confiar la administración ni la justicia á hombres que no conozcan la lengua del país en que hayan de ejercerlas? En Cataluña, en las islas Baleares, en Valencia, en Galicia, en Asturias, en Navarra, en las provincias vascas, son más los que ignoran la lengua de Castilla que los que la conocen. Llamad á los que la ignoran á que, por ejemplo, declaren como testigos ante jueces ó magistrados... ¡A qué de errores no estarán expuestos, no entendiendo bien las preguntas y no siendo mejor entendidas sus respuestas por los que les interrogan!

Quisiéramos nosotros hablar y escribir en una lengua que la humanidad toda entendiése; más no la hay, y es preciso atemperarse á la realidad de las cosas: en lo oficial como en lo privado, debe emplearse la lengua que se use en la región donde vivamos.

F. PÍ Y MARGALL.

Les Conferencies del Círculo Mercantil:

Lo darrer diumenje, va ocupar la tribuna de aquesta societat lo Sr. Almerich qui va parlar una estona sobre la necessitat de que 'ls comerciants passin á ocupar-se de la cosa pública, junt ab els homens de idees, ab els intellectuals, procurant acabar de una vegada ab els homens polítichs, els qui, —segons ell—no fan altra cosa qu'entrebancar, ab apassionaments y odís, la bona marxa dels negocis comunals. En aquet sentit y ab paraula vacilant é insegura—com aquell que defensa una cosa que no creu—s'extengué lo conferenciant en diferents consideracions, esforsant-se en demostrar la veracitat y futura eficácia de les seues prédiques, cosa que no va lograr lo Sr. Almerich perquè la majoria dels que l'escoltaban s'adoná desseguida del error fonamental en que assentaba el conferenciant los seus febles y aduldors rahonaments.

El director de *El País*—malgrat les seves aclaracions contradictories—partia sempre del principi de que 'ls comerciants—polítichs ó no polítichs, com els demás homens—haurían de saber prescindir, mellor qu' aquests, dels ideals llurs quan en l'exercici del

seus carrechs oficials tractessin ó s'ocupessin de la tasca administrativa. Perque aquesta diferenciació? —preguntém nosaltres. Es per ventura que l'industrial y 'l metje y 'l pagés no's trovan en análogues, idéntiques condicions? Es que no mes es la classe comercianta la qu'está habituada á prescindir dels idelas polítichs quan exerceix les funcions pròpies dels seus quefers particulars?

Altrament, el conferenciant parlaba sempre dels nostres homens de Comerç com si fossin una gent ignorada, verges en acció política, sense altres preocupacions á resoldrer que les exclusives de darrera 'l mostrador y com aquell que 'ls hagués *descubert* pera portarlos á la vida pública, després de una llarga excursió pels camins espinosos de ses originalíssimes investigacions.

Ignora 'l Sr. Almerich que—referintnos á Lleyda—la majoria dels comerciants perteneixen á un ú altre dels diferents partits polítichs existents? No sab que aquestos partits, al confectionar, en épocas de lluyta, les candidatures electorals respectives, may s'han oblidat de intercalarhi noms conegudíssims de prestigiosos comerciants els qui han desempenyat diferents cárrechs, compartint ab els demás companys elegits, lo fracás ó la gloria dels actes realitzats?

No son, nó, els homens del comerç, un element á probar—com pretenia l'ex-director del diari caciquista dels Agelets.—Dins del estol dels comerciants, com dins dels altres instituts de l'activitat lleidatana, hi haurán, sens dupte, elements valiosíssims que haurém d'aprofitar, arrencantlos de la seva inèrcia fatalíssima, si volém fer una Lleyda forta y grant y esplendorosa com tots alhora desitjém. No's vulga adular—ab intens que de lluny se veuhen—á una classe determinada en perjudici de les demás. Totes alhora tenen dret á ocupar-se de la cosa pública y totes alhora se'n deuen ocupar.

Un Ajuntament—per exemple—que no te representants dels diferents estaments que componen una població, no tindrà may aquella forsa moral necessaria pera les grants empreses y les actuacions trascendentals. Es necessari que hi colaboreti thom, tothom. Y aquesta col·laboració ha d'anar precisament, fatalment, dirigida per aqueixos *polítichs professionals* que V. tant criticaba, Sr. Almerich; aqueixos polítichs que 'ls Estats mes poderosos reconeixen y fins conreuhan ó cultiven—á Alemanya, per exemple, no's pot ser concejal sense probar la suficiencia en determinats estúdis.—Lo que hi ha es que aquí no se'n culleixen gaires de polítichs professionals y que's confonen miserablement les altes missions de la veritable Política—Ciencia de governar los pobles—ab l'exercici repugnant de favoritismes odiosos y ab la injusta possessió de privilegis irritants, coses ab les quals acabarém tot seguit sino 'ns deixém morir aquet magnífich ressorgiment de Solidaritat Catalana avans que dongui la seva total y desitjada fructificació.

Solidaritat Catalana! Perque 'l senyor Almerich—polítich periodista que viu de la política—al accentuar veladament la seva sospita pera'ls homens polítichs, quan se dirigia als comerciants de Lleyda, en lloch de ferlos pessigolles ab repetides adulacions, no 'ls parlaba franca y llealment de la política, casi no política, de Solidaritat?

Si aixís hu hagués fet hauria sigut, sens dupte, mes oportú, y ab aquet argument li hauria set més facil lo quedar be y fins tal volta lo lluhirse.

Radicalisme pur

En la secció d'última hora del nombre passat, anunciávam, ja, la suspensió de la conferència que a *Juventut Republicana* havia de donar lo regidor republicà radical de Barcelona, En Jesús Pinilla.

La notícia ha sigut comentadíssima durant tots aquests dies. Tothom, al llegir que en Pinilla en lo seu telegrama parlava de *coacciones* y *amenazas*, va veure de hont venien los tiros: dels elements radicals y antissolidaris acaudillats pel Soldevila.

Perque ningú podia pensar que en Pinilla, essent, com es, un home sério, hagués volgut fer semblant paper, a no mediar un motiu tan ignominiós com lo que encubriexen les *coacciones* y *amenazas* de que ens parla en son telegrama.

Això ha contribuït, mes encara, a marcar les diferències irreductibles, entre aqueixos que no tenen altra política que la del odi, la passió y la destrucció y els que, com nosaltres, posehim un alt respecte pera tota mena de idees y de homens.

Que hi anave a guanyar, políticament parlant, *Juventut Republicana* ab la conferència de en Pinilla? Res, res absolutament; les idees que aquet hauria exposat, haurian estat mes aviat en perjudici de Joventut que en benefici seu. Mes era un altre fi moral mes elevat, mes digne, que no tenia res que veure ab la política militant, lo que *Juventut* se proposava amb aquesta conferència: era la consagració plena de la tolerancia y'l respecte mútuu, era, en resú, un crit de alerta, una nota de sensatesa, que s'anava a donar.

Pero als lerrouxistes d'aquí, parlélous de sensatesa, de tolerancia, de respecte á totes les idees! Quina tolerancia pot demanarse a una gent que tenen prohibida la discussió de les idees? Els lerrouxistes tenen, arreu de Catalunya, una historia plena de páginas de oprobí: lo de Hostafranchs, lo del mitín de les Arenes, lo de Sabadell... A Lleyda encara no l'havien escrit la seva página; y varen creure que may, com ara, quan s'anava á donar un alt exemple de ciutadania, era ocasió de recórrer a la violència, a la coacció, a l'amenassa. S'havia de ensenyar la tranca, que es lo gran dissolvent de les idees. Y'ls telegrames y cartes, de desde'l Manuel per avall, surtiren, plens de rúbia y de grosseries, cap a Barcelona. Y no hi ha que duptarho: aixó feu lo seu efecte. La por de xafar fanch y porqueria deté a moltes persones.

Coacciones y *amenazas!* Fins ara, lo lerrouxisme lleydatá, acaudillat per en Soldevila, sabiam que era una cosa que en Costa alentava y fomentava; sabiam que tenia, per article de fe, la prohibició de discutir mes idees que les migrades que caben en lo cervell del seu president; sabiam que, faltat d'orientacions, esmaperdut en la política, sense cervell propi, necessitava que li marquessin lo camí. Hi faltava aquest coronament pera que l'obra fos acabada.

Bonica plataforma electoral, pera les próximes lluytes!

PEL-UT.

Lo Rey dels Pingüins

Parlo d'un home que essent autoritat, ha pres aquesta com un *absolutista*. Així, com Lluís XIV digué «*L'Estat soch jo*» ell s'ha dit: «*La meva autoritat es ilimitada, y tothom deu cumplir mos manaments*..... Avuy, soch poder—pensa ell—, y totes les arbitrariedades me son respectades. Més

la política té sos diferents períodes, y ses consegüents pujes y baixes, y pensant aixó, tot trobantse en les altures, aprofita l'ocasió de conquerir *fama*, creus y l'odi dels bons ciutadans, que veuen mermats sos drets, y trepitjada sa voluntat,—digna com la dels altres, de tota mena de respectes.—

Aquell prou sent los clams dels veïns y les protestes contra les iniquitats que comet, pró ab tot, los escolta ab indiferencia, cuan no'ls escómé ab disposicions, que no te dret á donar..... Y pensar que sempre ha de durar son despotisme impune, que la desaparició per éll no te existencia, que imperdurablement regnarà, per escarni dels honorats ciutadans..... Y aquets, prenyats de santa indignació, donen fé al adagi «Mala herba.....»

PALERMA.

ESCATXICHS

Un comerciant intel·ligent, en Llovet y Farrán, ha endolcít per un moment les nostres amarguras.

Ens ha enviat una capseta de mantecadas d'Astorga, que, en veritat, es un menjar que retorna l'humor. Es un dels que fa per casa; y aixó que som exponents. Per aixó ne dubtem en recomanarlos á tots los amichs. Aquests dies de carnaval pera esbrincar han d'anar de primera.

Nosaltres agraïm al Sr. Llovet l'obsequi, y sab que pot contarlos com á defensors seus contra qualsevol tropelia que'l caciquisme cometí pera desacreditar les mantecadas d'Astorga.

L'altre día vaig assistir á una vetllada commemorativa de una efeméride republicana. Un dels socis llegia tot seriament un treball alusiu al acte.

Y deya:

Por aquellos tiempos, Don Amadeo de Segovia.....

Un dels oyents, interrompint: *de Saboya*, vols dir.

Y'l lector, sense fer cas de l'interruptor, tornaba:

Por aquellos tiempos, Don Amadeo de Segovia.....

—No home nó, de Saboya, tornaban á objectar.

Pero'l soci que llegia seguía impetèrrit afirmant cada vegada que á l'escrit hi deya *Don Amadeo de Segovia*.

Fins á l'últim que tothom interrompia: *de Saboya! de Saboya!* y algún que altre, també bromejant, deya: *de Cebolla! de Cebolla!*

Y aleshores lo llegidor tot enfadat, encarantse al públich: No senyor; aquí diu de Segovia. Calleu ignorants!

Y una estrident rialla esclafá á tota la sala.

No'n hi havia per menos. Se veu que l'orador estava fort d'istoria y'ls seus profonds estudis habían donat per resultat lo descubrimt d'un nou personatge: Don Amadeo de Segovia.

A la mateixa vetllada.

Un altre orador parlava del feminisme. L'home esplicaba la trista situació de la dona en nostra societat y'ls medis, que al seu criteri, hi havia per remeyarla. Se dolia del abandono en que avuy se te á la nostra meytat inseparable y preconisaba que al fer els homes nostres campanyes de redenció ens *hábiam d'extendre sempre sobre la dona*.

Alto aquí pluma pecodora! No, no formis comentaris sobre de la dona, que si no vindria'l *Correo de Lérida* y'ns diria que som sicalíptichs.

Y nosaltres que som mes austers que un sacristá viudo, no les volém á cap preu aquestes fames.

Y encara mes de la vetllada.

Un altre orador, lo de mes talla, també va pendrehi part.

Va comensar dient que's pensaba que no podría parlar perquè tenia mal de ventre pochos moments avans.

Y'l xicot anaba parlant, parlant de les glories passades, tot treyentse les puses de sobre, cuan, de sobte, se para de perorar. Se posa groch, tors lo coll y... ay que tinch! ay que tinch!... Lo mal de ventre que torna y'l discurs que s'acaba.

Així va resultar que la sessió commemorativa va comensar rient y va acabar plorant.

Riemhi ab la primera part y lamentem lo de la segona, que jo podré ser tan dolent com vulguen, pero compassiu y misericordiós hu soch com el primer.

Y tot esperant la vetllada del any que ve, pegu un crit de Visca *Don Amadeo de Segovia!*

Ab les eleccions de Sabadell s'ha demostrat que'l Napoleon retirat, de cal Antonio Agelet no serveix pera fer calendaris.

Lo 13 de Desembre desde Barcelona (ahont había anat ab altres radicals (?) pera guanyar les eleccions ó fer la revolució) va enviar aquell telegrama célebre:

Destruída para siempre amalgama solidaria, etc., etc.

Donchs bé; segons referencies, dissapte día 13, va rebren un altre de Sabadell que deya:

Imposible triunfo. Suspendan expedición vainas de esa.

L'altre día vaig sentir que feyan lo pregó de Carnaval. Com que no'l podía llegir, y ab l'*asiento* del pregoner no's coneix, no se si invocaban, altra vegada, la *proverbial* sensates del poble lleydatá.

De segur que sent cosa d'en Costa, l'ortografia debía patir un mal trágic. Perque aixó, comparat amb lo *fago de rramilla*, es una fútesa.

Sigui com sigui, lo qu' es de sensat, lo poble, no se si ho es *proverbialment*. Pero me pareix que sí; y sino, fícsinse: patim al Costa, hem de llegir diariament al *Mater*, en Maciá es felicitat per en Sol y'l Guix vol ser concejal.

Les desgracies may venen soles!

Aviat anirà á Madrid una comissió del Ajuntament pera gestionar, junt ab la Diputació, los cuartos de la *Pla Almoyna* que tan goig fan al Cabildo Catedral.

D'aquesta comissió sé de cert que hi vol formar part lo Costa.

Diu que sent la necesitat d'anar á Madrid com alcalde de Lleyda, que tota l'eternitat ploraria de pena si no pugués coneixer personalment á en Lacierva, son pare putatiu.

Per mi que hi vaigi, encara que sigui pagant la publiá.

Y si ha de ser l'últim acte que fa d'alcalde millor que millor.

Y si sabia que no hagués de tornar mes li pagaria jo.

Redeu ab quin gust me rascaría la butxaca!

Guru! guru! guru!

—Hola mascreta!

—Mireusels! Aquí la tenim á tota la llopada! Tots bons mossos... pero quins caps mes buits.

Aquet sembla un ciri mullat. Llarch y fi com un fideu. S'ha quedat sense acta y sense aquella xateta tan salamera que pretenia.

Y tu que mires ab aquets ulls de ratolí espantat. Que ja no cantes? Pobret! Lo que deus fer es queixairte. Tan jove ja gastar anells de ferro y no puguer sentarse. Ves, ves, que t'curi la dona!

Y aquet aligot que te un riure de tonto y es lo mes tuno de tots? Que fas, que fas? Cuan has guanyat al *bacarrá*? Prou podrías si durés! Aviat enviaries les conserves á paseig, eh?

Y tu rabioset? De qui't menjarías los fetjes ara, de qui? Ja'ts amich del Nas? Festenhi, que pera llaurar fariá una bona parella si us aveniau. Guru! Guru! Guru!

—Y á mí que no'm dius res?

—A tu, que vols que t'diga broseta? Alguna n'haurás feta que t'envian tan lluny. Allí si qu'estarás be per la cuestió del mercuri...

—Es molt descarada mascreta.

—Uy quina veuassa! Hola patím major! Deus estar cremat, veritat? Oh si que te l'han feta grossa. Vas encendre una *lamparilla* pera que t'fes llum á tu y al qui'n fa ara, es al Maciá. Cuanta ingratitut! Pero mira aconsolat donant llissons de galanteria al teu filllet que no li sobra res al desgraciá...

—Escolta, escolta, una cosa á l'orella...

—Ves, ves, fastigós. No'n necessito cap d'empleo pels de la familia. Arri allá! massa vell!

Guru! guru! guru!

—Mira, noy, quina disfressa.

—De que va, de carcama!

—No que va d'alcalde Costa.

—Jo'm pensava qu'era igual.

—Y aquell que per allí passa,

quin vestit tan estrany dú!

Que va disfressat de tonto?

—Va de ciervo de'n Lerroux.

NOTA COMICA

CARNAVALINA

Cad'any, al mitj de la Plassa, pera divertí al jovent, n'aixeca un Temple al deu Momo nostre *insigne* Ajuntament. Aquesta nit, ball de màscares, ball de màscares demá, demá passat, altra volta, y'l dimars s'hi tornarà. Quatre dies de tabola de disfrutar á desdí, qui, ballant, qui, fent escándol, qui, brincant com un pullí. Jo á pesar de *mis cuarenta* també aniré al Embelat; y aquesta nit ab la dona perquè es ball de *sucietat*. Però tots los demés dies hi penso anar de *miron*; no vull que'm trenquin la *crisma* ab lo ball del *Cotillon*. Eix ball lo prohibiria en bé de l'Humanitat; —aquet mot, no es un sarcasme pels que van al Embelat? Perque, vaiga, no'm explico com gosém entrá allí dins, hont per tot arreu ne troves la moral.... feta á bosses. Jo ab horror, encar' recordo lo que l'any passat van fer á la minyona de casa, uns quants *zulús* verdaders. Estava'l ball sobreixintse de gent, de pols y de fúm, de serpentes, confetti, de baf, suhor y perfúm. Quan, de sobte, á la minyona, un jove la va invitar y á un rotlle d'allí á la vora tot ballant la va portar. Li van desfer les fandilles, la van matar á pessichs, li van arrencar mitj monyo sens fer cas de sos gerichs. Aquella colla de feres, rebutj de la societat, sobre d'ella van tirar-se, trepitjanla sens pietat. Donchs, aquestes males bromes s'están repetint cada any, sent l'Embelat, per les noyes, lo mes repugnant parany. Y tant bonich que serfa l'Embeiat sense *zulús*! Pel nostre be, es necesari acabar ab tan abus. Y aquells que's sentin bestioles que se'n vaijin á botar per Gardeny ó la Molina hont ningú'ls destorbará. Allí que saltin y xisclin, que s'esbravin á desdí, que s'atipin de forratje y que beguin fonsa vi. Que triomfi la béstia humana que duhen dins del seu cos! Vingan actituts obscenes y *garrotíns y sandós*! Que duri la seva orgia per tot una eternitat; mes aixó fóra de Lleyda, y no adins del Embelat. Qu'es hora que ja s'acabi tal grau de rebaixament. Fa massa anys que'ls fills de Lleyda se beuthen l'enteniment! Carnaval? sempre es ridícul celebrar lo Carnaval; l'home ha nascut per fer l'home y no per fer l'animal. Conforme en que's fassi broma sense ofendrer á ningú. Gosa, jovent, divertéixte, que ara't toca'l torn á tú. Mes procura que no't digan, tot senyalante ab lo dit: mes hi *veuhén* los salvatjes que mena *Muley Hafid*.

JU-JUTSÓ.

Secció d' anuncis

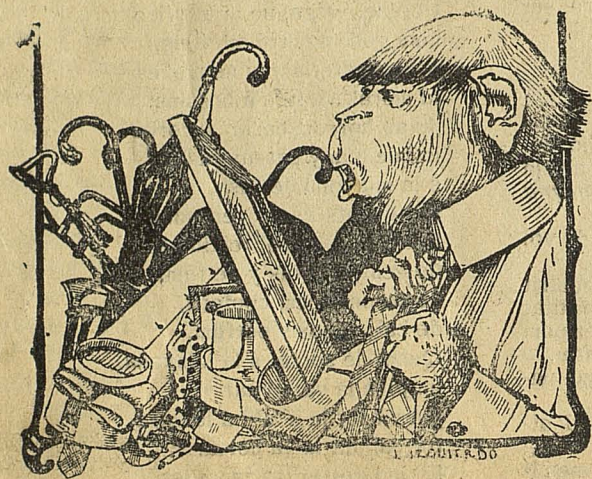
OBJECTES DE CRESTALL, TERRISSA Y PORCELANA
Serveix pera fondes y cafés * Mosaichs y faijóliques

VIUDA DE SALVADOR VIVES
PLASSA CONSTITUCIÓ, LLEYDA

Humbert Torres

MAJOR, 36, 2.^{on}

Visita de Pit y Estómach, de 11 á 1
Hores especials pera venéreo y sífilis

CAMISERIA
DE
YBARS
ESTERERIA, 3

En aquest establiment,
segons diu tota la gent,
tot es molt bo y molt barat.
Ningú que hi haiga comprat
may ha quedat descontent.

Merceria de JOAN PORTA
Estereria. -- LLEYDA

Articles de alta novetat & Preus econòmichs

J. Agustí Blasco SASCRE

Major, 82, Entresol

INTERESANTE

El éxito del día, hoy es adquirir una buena máquina de hacer medias y calcetines porque es una pequeña industria pero de gran rendimiento, tanto en las capitales como en los pueblos, y para convencerse de ello no hay mas que visitar la Casa WERTHEIM de la que es concesionario y propietario D. Ramón Plá único que vende en Lérida, calle San Antonio 3, y podrán ver á todas horas personas que las adquieren y están aprendiendo, pues su fácil manejo basta para que puedan trabajar personas desde 12 años hasta los 40 y de ambos sexos. Pidanse Catálogos y detalles y no fiarse de falsos propagandistas; único punto de venta frente á la Catedral.

Además de las máquinas de hacer calceta hallarán en este establecimiento las máquinas **Wertheim, Bobina Central** y la última invención que se ha fabricado que es la máquina para Coser y Bordar **Rápida**.

BICICLETAS, GRAMÓFONOS Y DISCOS DE TODAS CLASES
Venta de toda clase de accesorios para todos los sistemas de máquinas y Reparaciones

S. ESTADELLA Metje-Dentista
(Unich á Lleyda)

Curació de tota mena d'afeccions de la boca
Extraeccions sens dolor ~ Orificacions
y empastaments ~ Dentaduras artificials
Plassa Constitució, 25, 1.er

JOAN BERGOS
CORREDOR DE COMERS

(lo més antich dels de la capital)

Direcció: Banch d'España y Caballers, 20, 1.er Teléfon, nombre 4.

MIQUEL ROIG-LLEYDA

La casa que ven menys xocolate de la seva especial
fabricació, y menys café de sa torrefacció diaria.

KIOSKO LUX
RAMON MORAGUES PLASSA PAHERIA
LLEYDA

Centre de suscripcions á PERIODICHS y REVISTES,
Venta del Diccionari inglés-español y español-ínglés.

TINTORERIA moguda á vapor

ZACARIES BANQUÉ Y COMPAÑIA
TALLERS: Camí de la Bordeta. - DESPATX: Carrer Major, 42

Se tenyeix, renta y estira, tota classe de roba.

La roba negra se pot cambiar ab tota mena de colors.

La de dol será entregat á les 48 hores.

ESPECIALITAT EN RENTATS A SECH

SABROSOS POSTRES

MANTECADAS D'ASTORGA

de la acreditada casa de la Viuda de Joseph Lombrán

Venta exclusiva, Sucursal de J. LLOBET FARRAN

També s' expenen los renombrats y delicats xocolates de la mateixa casa

LOS MES ECONOMICHS